

כרשת

אמור

עם אונקלוס ורש"י

פרשת אמור

ויקרא פרק כא

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה אָמֹר

אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאָמַרְתָּ

אֲלֵהֶם לֵנֶפֶשׁ לֹא יִטְמָא

בְּעַמִּיר׃

וְאָמַר יי לְמֹשֶׁה אָמֹר לְכֹהֲנִיא בְּנֵי

אֶהֱרֹן וְתִימַר לְהוֹן עַל מִית לָא יִסְתָּאב

בְּעֵמָה:

אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת,

להזהיר גדולים על הקטנים: בני אהרן.

יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: בני

אהרן. אף בעלי מומין במשמע: בני

אהרן. ולא בנות אהרן: לא יטמא בעמיו.

בעוד שהמת בתוך עמיו, יצא מת מצוה:

ב כי אם לשארו הקרב אליו

לאמו ולאביו ולבנו ולבתו

ולאחיו:

אֱלֹהִים לְקַרְיָבָה דְּקַרְיָב לָהּ לְאַמָּה

וְלֹאֲבוּהִי וְלַבִּרָּה וְלַבְּרִיתָהּ וְלֹאֲחוּהִי:

כִּי אִם לְשֹׂארוֹ. אֵין שֹׂארוֹ אִלָּא אֲשֶׁתּוֹ:

ג וְלֹאֲחֹתּוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה

אֱלִיוֹ אֲשֶׁר לֹא הִיתָה לְאִישׁ

לָהּ יִטְמָא:

וְלֹאֲחֹתָהּ בְּתִלְתָּא דְּקַרְיָבָא לָהּ דִּי לֹא

הָיָה לְגִבּוֹר לָהּ יִסְתָּאב:

הַקְּרוּבָה. לְרַבּוֹת אֶת הָאֲרוּסָה: אֲשֶׁר לֹא

היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מצוה:

ד לא יטמא בעל בעמיו

להחלו:

לא יסתאב רבא בעמה לאחלותה:

לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא

לאשתו פסולה שהוא מחולל בה בעודה

עמו, וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל

בשארן, בעוד שהיא בתוך עמיו שיש לה

קוברין, שאינה מת מצוה, ובאיזה שאר

אמרתי, באותו שהיא להחלו, להתחלל

הוא מבהינתו:

ה לא (יקרח) יקרחו קרח

בראשם ופאת זקנם לא יגלחו

ובבשרם לא ישרטו שרטת:

לא ימרטון מרט ברישהו ופאתא

דדקנהו לא יגלחו ובבשרהו לא

יחבלון חבול:

לא יקרחו קרחה. על מת, והלא אף

ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר

בישראל בין עיניכם, יכול לא יהא חייב
על כל הראש, תלמוד לומר בראשם,
וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה שוה,
נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל
קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל
הראש במשמע, כל מקום שיקרח בראש,
ומה להלן על מת, אף כאן על מת: ופאת
זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל
ולא תשחית, יכול לקטו במלקט ורהיטני,
לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על
דבר הקרוי גלוח ויש בו השחתה וזהו

תער: ובבשרם לא ישרטו שרטה. לפי
 שנאמר בישראל ושרט לנפש לא תתנו,
 יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב
 אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו
 שרטה, לחייב על כל שריטה ושריטה,
 שתיבה זו יתירה היא לדרוש, שהיה לו
 לכתוב לא ישרטו ואני יודע שהיא שרטה:
 וְקִדְּשִׁים יְהִיוּ לְאֱלֹהֵיהֶם וְלֹא
 יַחֲלֹלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֵת
 אֲנֹכִי יְהוָה לָחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם

מִקְרִיבֵם וְהִיוּ קִדְּשׁ:

קִדְּשִׁין יְהוֹן קָדָם אֱלֹהֵהוֹן וְלֹא יַחֲלוֹן

שִׁמָּא דֵּאֱלֹהֵהוֹן אֲרִי יֵת קִרְבָּנִיא דִּי

קִרְבֵּן אֱלֹהֵהוֹן אֲנוֹן מִקְרִיבִין וְיִהוֹן

קִדְּשִׁין:

קדושים יהיו. על כרחם יקדישום בית

דין בכד:

וְאִשָּׁה זִנָּה וַחֲלָלָהּ לֹא יִקְחוּ

וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא

יִקְנֶהוּ כִּי קִדְּשׁ הוּא לְאַלְהֵינוּ:

אֶתֶּתָּא מִטְעִיא וּמַחֲלִילָא לָא יִסְבוּן

וְאֶתֶּתָּא דְּמִתְרַכָּא מִבְּעִלָּה לָא יִסְבוּן

אַרִּי קִדִּישׁ הוּא קִדְּם אֱלֹהֵהּ:

זוּנָה. שֶׁנִּבְעֵלָה בְּעִילַת יִשְׂרָאֵל הָאִסּוּר לָהּ,

כַּגּוֹן חֵיִיבִי כְּרִיתוֹת אוֹ נֹתִין אוֹ מִמְזֹר:

חֲלָלָה. שֶׁנּוֹלְדָה מִן הַפְּסוּלִים שֶׁבְּכַהֲנָה,

כַּגּוֹן בַּת אֶלְמָנָה מִכַּהֵן גְּדוּל, אוֹ בַת גְּרוּשָׁה

וְחִלּוּצָה מִכַּהֵן הַדִּיּוּט, וְכֵן שֶׁנִּתְחַלָּלָה מִן

הַכַּהֲנָה עַל יְדֵי בִיאת אֶחָד מִן הַפְּסוּלִים

לכהונה:

ח וְקִדְּשֵׁתוּ כִּי אֶת לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ

הוא מִמֶּקְרִיב קֹדֶשׁ יְהִיָּה לָךְ כִּי

קֹדֶשׁ אֲנִי יְהוָה מִמֶּקְדָּשְׁכֶּם:

וּתְקַדְּשֶׁנָּה אֲרֵי יְת קָרְבַּן אֱלֹהֶיךָ הוא

מִמֶּקְרִיב קֹדֶשׁ יְהִיָּה לָךְ אֲרֵי קֹדֶשׁ אֲנִי

יְי מִמֶּקְדָּשְׁכוֹ:

וקדשתו. על ברחו, שאם לא רצה לגרש,

הלקהו ויסרהו עד שיגרש: קדוש יהיה

לך. נהוג בו קדושה לפתוח ראשון בכל

דבר, ולברך ראשון בסעודה:

ט וַבַּת אִישׁ כָּהֵן כִּי תַחֲלֶה

לְזָנוֹת אֶת אֲבִיהָ הִיא מַחֲלָלָה

בְּאִשׁ תַּשְׁרֶף: (ט)

וַבַּת גֵּבֶר כָּהֵן אִרִי תַתַּחֲלֶה לְמַטְעִי

מִקַּדְשֵׁת אֲבוֹתָ הִיא מִתַּחֲלָא בְּנוֹרָא

תַּתּוֹקֵד:

כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות,

שהיתה בה זיקת בעל, וזנתה או מן
האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו
בדבר, והכל מודים שלא דבר הכתוב
בפנויה: את אביה היא מחללת. חללה
ובזתה את כבודו, שאומרים עליו ארור
שזו ילד, ארור שזו גדל:

וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאַחִיו אֲשֶׁר
יוֹצֵק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה
וּמִלֹּא אֶת יָדוֹ לְלִבָּשׁ אֶת
הַבְּגָדִים אֶת רֹאשׁוֹ לֹא יִפָּרַע

וּבְגֵדָיו לֹא יִפְרֹם:

וְכֹהֵנָּה דַּת־רַבָּא מֵאַחוּהִי דִיתְרִיק עַל

רִישָׁהּ מִשְׁחָא דְרַבּוּתָּא וְדִי קְרִיב יֵת

קְרַבְנָהּ לְמִלְבָּשׁ יֵת לְבוּשִׁיא יֵת רִישָׁהּ

לֹא יִרְבִּי פִרּוּעַ וּלְבוּשׁוּהִי לֹא יִבְזֶע:

לֹא יִפְרַע. לֹא יִגְדֹל פִּרְעַ עַל אַבְלָהּ, וְאִיזְהוּ

גִּידוּל פִּרְעַ יוֹתֵר מִשְׁלֵשִׁים יוֹם:

יֵא וְעַל כָּל נִפְשׁוֹת מֵת לֹא יִבֵּא

לְאַבְיָיו וּלְאַמּוֹ לֹא יִטְמָא:

וְעַל כָּל נַפְשֵׁת מֵתָא לֹא יִיעוֹל

לְאַבוּהִי וּלְאַמָּהּ לֹא יִסְתַּאב:

וְעַל כָּל נַפְשֵׁת מֵת. בַּאֲהֵל הַמֵּת: נַפְשֵׁת

מֵת. לְהַבִּיא רַבִּיעִית דָּם מִן הַמֵּת שְׁמַטְמָא

בַּאֲהֵל: לְאֲבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא. לֹא בֵּא

אֲלֵא לְהַתִּיר לוֹ, מֵת מִצֹּה:

יב וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא

יִחַלֵּל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהֵיוּ כִּי

נִזָּר שָׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיוּ עָלָיו

אֲנִי יְהוָה:

וּמִן מִקְדָּשָׁא לֹא יִפּוֹק וְלֹא יַחֲלִית

מִקְדָּשָׁא דְּאַלְהֵה אֲרִי כְּלִיל מִשַּׁח

רְבוּתָא דְּאַלְהֵה עֲלוֹהֵי אֲנִי:

וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא. אֵינוֹ הוֹלֵךְ אַחֵר

הַמָּטָה. וְעוֹד מִכָּאן לְמַדּוֹ רְבוּתֵינוּ שִׁכְהֵן

גָּדוֹל מִקְרִיב אֹנֶן, וְכֵן מִשְׁמַעוֹ, אִף אִם

מֵתוּ אֲבִיו וְאִמּוֹ אֵינוֹ צָרִיךְ לְצֵאת מִן

הַמִּקְדָּשׁ אֲלֵא עוֹבֵד עֲבוּדָה: וְלֹא יַחֲלֹל אֶת

מִקְדָּשׁ. שְׂאִינוֹ מַחֲלֵל בְּכֶךְ אֶת הָעֲבוּדָה,

שֶׁהִתִּיר לוֹ הַכְּתוּב, הֵא כֹהֵן הַדִּיּוֹט שֶׁעֲבַד

אוֹנֵן חֹלֵל:

וְהוּא אִשָּׁה בְּבִתּוּלִיָּה יִקַּח:

וְהוּא אֶתְתָּא בְּבִתְלִתָּהָ יִסֵּב:

יֵד אֶלְמִנָּה וְגִרּוּשָׁה וְחֻלְלָה זִנָּה

אֶת אֵלָּה לֹא יִקַּח כִּי אִם

בְּתוּלָה מֵעַמּוּיּוֹ יִקַּח אִשָּׁה:

אֶרְמֵלָא וּמִתְרַכָּא וְחֻלְיָלָא מִטְעִיָּא יֵת

אֵלֶיךָ לֹא יִסֵּב אֵלֶיךָ בְּבִתְלִתָּהָ מֵעַמָּה

יִסַּב אֶתְתָּא:

וּחִלְלָהּ. שְׁנוּלְדָה מִפְּסוּלֵי כַהוֹנָה:

טו וְלֹא יִחַלְלֵל זֶרְעוֹ בְּעַמּוּיוֹ כִּי

אֲנִי יְהוָה מִקֹּדֶשׁ: (ס)

וְלֹא יִחַל זֶרְעָהּ בְּעַמָּהּ אֲרִי אֲנִי יְיָ

מִקֹּדֶשׁ:

וְלֹא יִחַלְלֵל זֶרְעוֹ. הִיא אִם נִשְׂא אֶחָת מִן

הַפְּסוּלוֹת, זֶרְעוֹ הֵימָנָה חֹלֵל מִדִּין קְדוּשָׁת

כַהוֹנָה:

טז טני וידבר יהוה אל

מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלֵּיל יי עַם מֹשֶׁה לְמִיָּמָר:

י דִּבֶּר אֶל אֶחָדָן לֵאמֹר אִישׁ

מִזֶּרְעֶךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ

מָוֶם לֹא יִקְרַב לְהִקְרִיב לָחֶם

אֶל־הָיוֹ:

מִלֵּל עִם אֶהְרֹן לְמִימָר גִּבֹּר מִבְּנֵיךָ

לְדַרְיָהוֹן דִּי יֵהִי בֵּה מוֹמָא לָא יִקְרַב

לְקִרְבָּא קִרְבָּנָא קִדָּם אֱלֹהֵהּ:

לֶחֶם אֱלֹהִיו. מֵאֵכֶל אֱלֹהִיו, כֹּל סְעוּדָה

קְרוּיָה לֶחֶם, כַּמּוֹ עֶבֶד לֶחֶם רַב:

יֵחַ כִּי כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם

לָא יִקְרַב אִישׁ עֲוֹר אֹף בְּסִיחַ

אֹף חֲרָם אֹף שְׂרוּעַ:

אֲרִי כָּל גִּבֹּר דִּי בֵּה מוֹמָא לָא יִקְרַב

גִּבֹּר עֲוִיר אֹו תַּגִּיר אֹו תָּרִים אֹו שְׁרִיעַ:

כִּי כָל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב. אִינוּ

דִּין שִׁיקְרָב, כְּמוֹ הַקְּרִיבָהוּ נֹא לַפַּחַתְךָ:

חֶרֶם. שְׁחוּטְמוֹ שְׁקוּעַ בֵּין שְׁתֵּי הָעֵינִים,

שְׂכוּחַל שְׁתֵּי עֵינָיו כְּאַחַת: שְׁרוּעַ. שְׂאֶחָד

מֵאִיבְרִיו גָּדוֹל מִחֲבִירוֹ, עֵינוּ אַחַת גָּדוֹלָה

וְעֵינוּ אַחַת קֹטְנָה, אֹו שׁוֹקוֹ אַחַת אֲרוּכָה

מִחֲבֵרְתָּהּ:

יֵט אֹו אִישׁ אֶשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ

שְׁבָר רָגֵל אֹו שְׁבָר יָד:

או גִּבֹּר דִּי יְהִי בֵּה תִבֵּר רַגְלָא או תִּבֵּר
יָדָא:

ב או גִּבֹּן או דִּק או תִּבְלִל
בְּעֵינֹו או גָּרֵב או יִלְפֹּת או
מְרוּחַ אֶשְׁדָּ:

או גִּבִּין או דִּקָּא או חֲלִיז בְּעֵינָה או
גִּרְבֵּן או חֲזֹזֵן או מְרִים פִּתְחֵדִין:

או גבן. שוריציוול"ש בלע"ז, שגביני עיניו
שערן ארוך ושוכב: או דק. שיש לו

בעיניו דוק שקורין טיל"א, כמו הנוטה
כדוק: או תכלל. דבר המכלכל את העין,
כגון חוט לבן הנמשך מן הלבן ופוסק
בסירא, שהוא עוגל המקיף את השחור
שקוראים פרוניל"א, והחוט הזה פוסק
את העוגל ונכנס בשחור. ותרגום תכלול
חיליז, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת
אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל
במומי הבכור חלזון נחש עינב: גרב
וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס,
שחין היבש מבפנים ומבחוץ: ילפת. היא

חזזית המצרית, ולמה נקראת ילפת,
שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא
לח מבחוץ ויבש מבפנים. ובמקום אחר
קורא לגרב שחין הלח מבחוץ ויבש
מבפנים, שנאמר ובגרב ובחרס, כשסמוך
גרב אצל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא
סמוך אצל ילפת קורא לחרס גרב, כך
מפורש בבכורות: מרוח אשך. לפי
התרגום מרים פחדין, שפחדיו מרוססים,
שביצים שלו כתותין. פחדין כמו גידי
פחדיו ישורגו:

כֹּא כֹל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם
 מִזֵּרַע אֲחֵרִין חִבֵּהוּ לֹא יִגַּשׁ
 לְהִקְרִיב אֶת אִשִּׁי יְהוָה מוֹם
 בּוֹ אֶת לֶחֶם אֱלֹהִיו לֹא יִגַּשׁ
 לְהִקְרִיב׃

כֹּל גִּבּוֹר דִּי בֵּה מוֹמָא מִזֵּרַעָא דְאֲחֵרִין
 כֹּהֲנָא לֹא יִקְרַב לְקִרְבָּא יְת קִרְבָּנִיא
 דִּי מוֹמָא בֵּה יְת קִרְבִּין אֱלֹהֵהּ לֹא
 יִקְרַב לְקִרְבָּא׃

כל איש אשר בו מום. לרבות שאר
 מומין: מום בו. בעוד מומו בו פסול, הא
 אם עבר מומו כשר: לחם אלהיו. כל
 מאכל קרוי לחם:

כב לַחֶם אֱלֹהֵיו מִקְדָּשֵׁי

הַמִּקְדָּשִׁים וּמִן הַמִּקְדָּשִׁים יֵאָכֵל:

קָרְבַּן אֱלֹהֵה מִקְדָּשׁ קֹדֶשֶׁת וּמִן

קֹדֶשֶׁת יֵיכֹל:

מִקְדָּשֵׁי הַקִּדְשִׁים. אלו קדשי הקדשים:

ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים,

ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו
 קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר
 בקדשי הקדשים יאכל בעל מום, שמצינו
 שהותרו לזר, שאכל משה בשר המלואים,
 אבל בחזה ושוק של קדשים קלים לא
 יאכל, שלא מצינו זר חולק בהן, לכך
 נאמרו קדשים קלים, כך מפורש בזבחים:

כג. אַךְ אֵל הַפָּרֶכֶת לֹא יֵבֹא
 וְאֵל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי מוֹם
 בּוֹ וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשִׁי כִּי

אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשָׁם:

בָּרֵם לְפָרְכָּתָא לֹא יִיעוֹל וּלְמַדְבָּחָא לֹא

יִקְרַב אֲרִי מוֹמָא בֵּה וְלֹא יַחֲלִית

מִקְדָּשִׁי אֲרִי אֲנִי יְיָ מִקְדָּשְׁהוֹן:

אֲךְ אֵל הַפְּרָכָת. לְהַזוֹת שְׁבַע הַזֹּאוֹת שֶׁעַל

הַפְּרָכָת: וְאֵל הַמְּזַבַּח. הַחֵיצוֹן. וּשְׁנֵיהֶם

הוֹצֵרֵנוּ לְהַכְתֵּב, וּמִפּוֹרֵשׁ בַּת"כ: וְלֹא

יַחֲלֹל אֶת מִקְדָּשִׁי. שֶׁאִם עֶבֶד, עֲבוּדָתוֹ

מֵחֹלְלֵת לְהַפְסֵל:

כִּד וַיִּדְבֹּר מִנְּשָׂה אֶל אַחֲרָן וְאֶל

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)

וּמִלֵּיל מִשָּׁה עִם אֶהְרֹן וְעִם בְּנוֹתָי וְעִם

כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וַיִּדְבֹּר מִשָּׁה. הַמִּצְוָה הַזֹּאת: אֲלֵ אֶהְרֹן וּגְו'

וְאֵל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. לְהַזְהִיר בֵּית דִּין עַל

הַכֹּהֲנִים.

ויקרא פרק כב

אֲוִי־דָבָר יְהוָה אֵל מִשָּׁה לְאָמֹר:

וּמִלֵּיל יִי עִם מִשָּׁה לְמִיָּמָר:

ב דָּבָר אֵל אֶהְרֹן וְאֵל בְּנֵי

וַיִּנָּזְרוּ מִקֹּדֶשִׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל

וְלֹא יַחֲלֹלוּ אֶת שֵׁם קֹדֶשִׁי

אֲשֶׁר הֵם מִקֹּדֶשִׁים לִי אֲנִי

יְהוָה:

מִלִּיל עַם אֲהֲרֹן וְעַם בְּנוֹתָי וַיַּפְרֹשׁוּן

מִקֹּדֶשִׁי דְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלֹן יֵת

שְׁמִי דְקֹדֶשִׁי דִּי אֲנוּן מִקֹּדֶשִׁין קֳדָמִי

אֲנִי:

וַיִּנָּזְרוּ. אֵין נִזְיָרָה אַלֵּא פִּרְיֶשָׁה, וּכְן הוּא

אומר וינזר מאחרי, נזורו אחור, יפרשו מן
 הקדשים בימי טומאתן. דבר אחר וינזרו
 מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי
 ולא יחללו את שם קדשי, סרס המקרא
 ודרשהו: אשר הם מקדישים לי. לרבות
 קדשי כהנים עצמן:

ג. אָמַר אֱלֹהִים לְדֹתֵיכֶם כָּל
 אִישׁ אֲשֶׁר יִקְרַב מִכָּל זֶרְעֵכֶם
 אֶל הַקִּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וַטַּמְאֲתוּ עָלָיו

וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת מִלִּפְנֵי

אֲנִי יְהוָה:

אֶמַר לְהוֹן לְדַרְיוֹן כָּל גִּבּוֹר דִּי יִקְרַב

מִכָּל בְּנֵי כוֹן לְקוֹדֶשֶׁיָּא דִּי יִקְדָּשׁוֹן בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל קָדָם יִי וְסִאבְתִּיהָ עֲלוֹהֵי

וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנִשָּׂא הֵהִיא מִן קָדָמִי אֲנִיא

יִי:

כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִקְרַב. אֵין קָרִיבָה זֹו אֵלֹא

אֲכִילָה, וְכֵן מִצִּינוּ שֶׁנֶּאֱמָרָה אִזְהָרָה אֲכִילָת

קֳדָשִׁים בְּטוֹמָאָה בִּלְשׁוֹן נִגְיָעָה, בְּכָל קֳדָשׁ

לא תגע, אזהרה לאוכל, ולמדוה רבותינו
מגזירה שוה. ואי אפשר לומר שחייב על
הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה בצו
את אהרן שתי כריתות זו אצל זו, ואם על
הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על
האכילה, וכן נדרש בת"כ, וכי יש נוגע
חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב,
משיכשור להקרב, שאין חייבין עליו
משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו,
ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים
למה, כבר נדרשו במס' שבועות אחת

לכלל, ואחת לפרט וכו': וטמאתו עליו.

וטמאת האדם עליו. יכול בבשר הכתוב

מדבר וטמאתו של בשר עליו, ובטהור

שאכל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחך

ממשמעו אתה למד, במי שטמאתו

פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזהו האדם

שיש לו טהרה בטבילה: ונברתה וגו'.

יכול מצד זה לצד זה, יברת ממקומו

ויתיישב במקום אחר, תלמוד לומר אני

ה', בכל מקום אני:

ד- אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַחֲרֵן וְהוּא

צָרוּעַ אֹו זָב בַּקֹּדֶשִׁים לֹא

יֵאכֹל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנֵּגַע

בְּכָל טִמָּא נֶפֶשׁ אֹו אִישׁ אֲשֶׁר

תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שֹׁכֶבֶת זֶרַע:

גִּבּוֹר גִּבּוֹר מִזֶּרְעָא דְאַהֲרֹן וְהוּא סְגִיר

אֹו דְאִיב בְּקוֹדֶשִׁיאָ לֹא יִיכּוֹל עַד דִּי

יִדְפִי וְדִיקְרַב בְּכָל טִמָּא נֶפֶשׁ אֹו גִבּוֹר

דִּי תִפּוֹק מִנָּה שֹׁכֶבֶת זֶרְעָא:

בְּכָל טִמָּא נֶפֶשׁ. בְּמִי שֶׁנִּטְמָא בְּמַת:

הֹאֵן אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל שָׂרִין

אֲשֶׁר יִטְמָא לוֹ אֵן בְּאָדָם

אֲשֶׁר יִטְמָא לוֹ לְכָל טִמְאַתּוֹ:

אֵן גִּבֹּר דִּי יִקְרַב בְּכָל רַחֲשָׂא דִּי

יִסְתָּאב לָהּ אֵן בְּאַנְשָׂא דִּי יִסְתָּאב לָהּ

לְכָל סַאבְתִּיהּ:

בְּכָל שָׂרִין אֲשֶׁר יִטְמָא לוֹ. בְּשִׁיעוּר הֶרְאוּי

לְטִמָּא, בְּכַעַד־שָׂה: אֵן בְּאָדָם. בְּמַת: אֲשֶׁר

יִטְמָא לוֹ. בְּשִׁיעוּרוֹ לְטִמָּא, וְזֵהוּ כְּזִית:

לכל טומאתו. לרבות נוגע בזב, וזבה,

גדה, ויולדת:

וְנִפֵּשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בּוֹ וְטִמְאָה

עַד הָעֶרֶב וְלֹא יֵאָכֵל מִן

הַקֹּדְשִׁים כִּי אִם רַחֵם בְּשָׂרוֹ

בַּמִּיָּם:

אִנֹּשׁ דִּי יִקְרַב בָּהּ וִיְהִי מִסָּאֵב עַד

רַמְשָׁא וְלֹא יִיכּוֹל מִן קוֹדֶשֶׁיָא אֱלֵהֶן

אַסְחֵי בְשִׂרָה בַּמִּיָּא:

נפש אשר תגע בו. באחד מן הטמאים
הלכו:

וּבֵּא הַשֹּׁמֵשׁ וְטָהַר וְאַחַר
יֹאכֵל מִן הַקֹּדְשִׁים כִּי לַחֲמוֹ
הוא:

וּבַמַּעַל שֹׁמֵשׁ וַיִּדְכֵּי וּבִתֵּר כֵּן יִיכּוֹל
מִן קוֹדֶשֶׁיָּא אֲרִי לַחֲמָהּ הוּא:
ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ביבמות
בתרומה, שמותר לאכלה בהערב השמש:
מִן הַקֹּדְשִׁים וְלֹא כֹל הַקֹּדְשִׁים:

ח נִבְלָה וְטִרְפָּה לֹא יֹאכַל

לְטִמְאָה בָּהּ אֲנִי יְהוָה:

נְבִילָא וְתַבִּירָא לֹא יִכּוֹל לְאַסְתָּאבָא

בָּהּ אֲנִי יְיָ:

נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה.

לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל

נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע

ומשא, אלא טומאת אכילה בבית

הבליעה, אסור לאכול בקדשים, וצריך

לומר וטרפה, מי שיש במינו טרפה, יצא

נבלת עוף טמא שאין במינו טרפה:

ט וְשִׁמְרוּ אֶת מִשְׁמְרֹתַי וְלֹא

יִשְׁאוּ עָלָיו חֵטֵּא וּמָתוּ בּוֹ כִּי

יִחַלְלֵהוּ אֲנִי יְהוָה מִקֹּדֶשׁ:

וַיִּטְרוּן יָת מַטְרַת מִימָרִי וְלֹא יִקְבְּלוּן

עָלוּהִי חֹבֵא וַיָּמוּתוּן בָּהּ אֲרִי יִחַלְלֶנָּה

אֲנִי מִקֹּדֶשׁ:

ושמרו את משמרותי. מלאכול תרומה

בטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא

מיתה בידי שמים:

וְכָל זָר לֹא יֵאָכֵל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב

כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא יֵאָכֵל קֹדֶשׁ:

וְכָל חִלּוּנִי לֹא יִכּוֹל קוֹדֶשׁא תּוֹתָבָא

דְּכֶהֱנָא וְאַגִּירָא לֹא יִכּוֹל קוֹדֶשׁא:

לֹא יֵאָכֵל קֹדֶשׁ. בַּתְרוּמָה הַכְּתוּב מַדְבֵּר,

שֶׁכֶּל הָעֲנִין דְּבַר בָּהּ: תּוֹשֵׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר.

תּוֹשְׁבֵי שֶׁל כֹּהֵן וְשָׂכִיר, לְפִיכָךְ תּוֹשֵׁב זֶה

נִקּוֹד פֶּתַח, לְפִי שֶׁהוּא דְּבוּק, וְאִיזְהוּ

תּוֹשֵׁב, זֶה נִרְצָע שֶׁהוּא קְנוֹי לֹא עַד הַיּוֹבֵל,

ואיזהו שכיר, זה קנוי קנין שנים שיוצא
 בשש, בא הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו
 קנוי לאדוניו לאכול בתרומתו:

יֹא וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נַפְשׁ קַנְיָן
 כִּסְפוֹ הוּא יֹאכֵל בּוֹ וְיֵלִיד
 בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְּלַחְמֹוֹ:

וְכֹהֵן אֲרִי יִקְנֶה נַפְשׁ קַנְיָן כִּסְפָּהּ הוּא
 יֵיכֹל בָּהּ וְיֵלִיד בֵּיתָהּ אֲנוֹן יֵיכָלוֹן
 בְּלַחְמָהּ:

וכהן כי יקנה נפש. עבד כנעני שקנוי
 לגופו: ויליד ביתו. אלו בני השפחות,
 ואשת כהן אוכלת בתרומה מן המקרא
 הזה, שאף הוא קנין כספו, ועוד למד
 ממקרא אחר כל טהור בביתך וגו' בספרי:
 יבֹבֶת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר
 הוּא בְּתִרְמַת הַקֹּדְשִׁים לֹא
 תֹאכֹל:

ובֵּת כֹּהֵן אֲרִי תִהְיֶה לְגֵבֶר חִלּוּנִי הִיא
 בְּאַפְרָשׁוֹת קוֹדֶשִׁיא לֹא תִיכּוֹל:

לְאִישׁ זָר. לְלוֹי וִישְׂרָאֵל:

יָגַד וּבֵת כָּהֵן כִּי תִהְיֶה אֱלֻמְנָה

וְגִרְוֹשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה

אֶל בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוִרֶיהָ

מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל זָר

לֹא יֹאכַל בּוֹ:

וּבֵת כָּהֵן אֲרִי תִהְיֶה אֶרְמְלָא וּמִתְרַכָּא

וְיָבֵר לִית לָהּ וּתְתוּב לְבֵית אֲבוּהָא

כְּרַבִּיּוּתָהָא מִלְחָמָא דְאֲבוּהָא תִּיכּוּל

וְכָל חֲלוֹנֵי לָא יִיכּוֹל בֵּהּ:

אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה. מִן הָאִישׁ הַזֶּה: וְזָרַע אֵין
 לָהּ. מִמֶּנּוּ: וְשִׁבָּה. הִיא אִם יֵשׁ לָהּ זָרַע
 מִמֶּנּוּ, אִסּוּרָה בַּתְרוּמָה כָּל זֶמֶן שֶׁהַזָּרַע
 קִיִּים: וְכָל זֶר לֹא יֹאכֹל בּוֹ. לֹא בֹא אֲלֵא
 לְהוֹצִיא אֶת הָאוֹנֵן שְׁמוֹתָר בַּתְרוּמָה, זְרוּת
 אִמְרָתִי לָךְ, וְלֹא אֲנִינוּת:

יְדִי וְאִישׁ כִּי יֹאכֹל קֶנֶדֶשׁ בְּשִׁגְגָה
 וַיִּסַּף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן
 לְכֹהֵן אֶת הַקֶּדֶשׁ:

וַגִּבֹּר אֲרִי יִכּוֹל קוֹדֶשָׁא בְּשָׁלוֹ וַיּוֹסֶף
 חוֹמָשָׁה עָלוּהִי וַיִּתֵּן לְכַהֲנָא יֵת
 קוֹדֶשָׁא:

כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ. תְּרוּמָה: וְנָתַן לְכַהֵן אֶת
 הַקֹּדֶשׁ. דְּבַר הָרֹאִי לְהִיּוֹת קֹדֶשׁ, שְׂאִינוּ
 פּוֹרַע לֹא מַעוֹת, אֲלֵא פִירוֹת שֶׁל חוֹלִין, וְהֵן
 נַעֲשִׂין תְּרוּמָה:

טו וְלֹא יַחֲלֹלוּ אֶת קֹדֶשִׁי בְּנִי
 יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר יִרְיֵמוּ
 לִיחֻזָּה:

וְלֹא יַחֲלוּן יְתָ קוֹדֶשִׁיא דְּבִנֵּי יִשְׂרָאֵל

יְתָ דִּי יַפְרָשׁוֹן קָדָם יִי:

וְלֹא יַחֲלָלוּ וְגו'. לְהַאכִּילָם לְזָרִים:

טז וְהַעֲשִׂיאוּ אוֹתָם עֵז אֲשַׁמָּה

בְּאַכְלָם אֶת קוֹדֶשִׁיהֶם כִּי אֲנִי

יְהוָה מִקְדָּשָׁם: (פ)

וַיִּקְבְּלוּן עַל־יְהוָה עֲוִין וְחוּבִין בְּמִיכָלְהוֹן

בְּסוֹאֲבָא יְתָ קוֹדֶשִׁיהוֹן אֲרִי אֲנֵא יִי

מִקְדָּשְׁהוֹן:

והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון
באכלם את קדשיהם, שהובדלו לשם
תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם. ואונקלוס
שתרגם במיכלהון בסואבא, שלא לצורך
תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג'
אתים שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה
שמדברים באדם עצמו, וכן ביום מלאת
ימי נזרו יביא אותו, הוא יביא את עצמו,
וכן ויקבור אותו בגיא, הוא קבר את עצמו,
כך נדרש בספרי:

שְׁלִיכִי

וַיִּדְבֹּר

יְהוָה אֵל מַעֲשֵׂה לְאִמֹּר:

וּמִלִּיל יִי עִם מַעֲשֵׂה לְמִימֹר:

יח דְּבֹר אֵל אֶחָדָן וְאֵל בְּנִי

וְאֵל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמֹּר:

אֵלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית

יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל

אֲשֶׁר יִקְרִיב קִרְבָּנוּ לְכָל

נְדָרֵיהֶם וְלְכָל נְדָבוֹתָם אֲשֶׁר

יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹה:

מִלֵּל עַם אֲהֲרֹן וְעַם בְּנוֹהֵי וְעַם כָּל בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן גִּבֹּר גִּבֹּר מִבֵּית

יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרָא בְּיִשְׂרָאֵל דִּי יִקְרַב

קִרְבָּנָה לְכָל נְדָרֵיהוֹן וְלְכָל נְדָבָתְהוֹן

דִּי יִקְרְבוּן קִדָּם יְיָ לַעֲלֹתָא:

נְדָרֵיהֶם. הָרִי עָלֵי: נְדָבוֹתָם. הָרִי זֶו:

יֵט לְרַצְנֶכֶם תְּמִים זָכָר בְּבִקָּר

בְּכֶשֶׁבִּים וּבְעִזִּים:

לְרַעְוָא לְכוֹן שְׁלִים דְּכוּרָא בְּתוּרֵי

בְּאַמְרֵיָא וּבְעִזֵּיָא:

לְרַצְוֹנְכֶם. הִבִּיאוּ דְּבַר הָרְאוּי לְרַצוֹת

אֲתֶכֶם לִפְנֵי, שִׁיחָא לָכֶם לְרַצוֹן,

אֲפִישְׁמַנ"ט בִּלְע"ז. וְאִיזְהוּ הָרְאוּי לְרַצוֹן:

תְּמִים זָכָר בְּבִקָּר בְּכֶשֶׁבִּים וּבְעִזִּים. אֲבָל

בְּעוֹלָת הָעוֹף אֵין צָרִיךְ תְּמוֹת וּזְכוּרוֹת,

וְאִינוּ נִפְסָל בְּמוֹם, אֲלֵא בְּחִסְרוֹן אֲבָר:

ב כל אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם לֹא

תִּקְרֶיבוּ כִּי לֹא לְרִצּוֹן יִהְיֶה

לָכֶם:

כל די בה מוֹמָא לֹא תִקְרֶבּוֹן אֲרִי לֹא

לְרַעְוָא יְהִי לְכוֹן:

בא וְאִישׁ כִּי יִקְרִיב זֶבַח

שְׁלָמִים לַיהוָה לִפְלֹא נָדָר אֹ

לְנֶדְבָח בַּבֶּקֶר אֹ בַצֹּאן תָּמִיד

יִהְיֶה לְרִצּוֹן כָּל מוֹם לֹא יִהְיֶה

בו:

וְגִבֹּר אֲרִי יִקְרַב נִכְסֹת קוֹדֶשֶׁיָּא קִדְּם יִי

לְפָרֶשֶׁא נִדְרָא אִו לְנִדְבַתָּא בְּתוֹרֵי אִו

בְּעֵנָא שְׁלִים יְהִי לְרַעוּא כָּל מוֹמָא לֹא

יְהִי בֵּה:

לְכַלָּא נִדְרָא. לְהַפְרִישׁ בְּדִיבּוּרֵוּ:

כב עֲוֹרָת אִו שְׁבּוּר אִו חֲרוּץ

אִו יִבְּלָת אִו גָּרֵב אִו יִלְכָּת

לֹא תִקְרִיבוּ אֵלָה לִיחֻזָּה וְאַשָּׁה

לֹא תִתְּנוּ מֵהֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ

לִיהוָה:

עוֹר אוֹ תְּבִיר אוֹ פָּסִיק אוֹ יִבְלֵן אוֹ

גֵּרְבָן אוֹ חֲזֹזֹן לֹא תִקְרְבוּן אֵלַיִן קָדָם

יְיָ וְקִרְבָּנָא לֹא תִתְּנוּ מִנְהוֹן עַל

מִדְּבַחַת קָדָם יְיָ:

עֲזֹרָת. שֵׁם דָּבָר שֶׁל מוֹם, עֲזֹרוֹן בִּלְשׁוֹן

נִקְבָּה, שֶׁלֹּא יֵהָא בּוֹ מוֹם שֶׁל עֲזֹרָת: אוֹ

שֶׁבּוֹר. לֹא יֵהִיָּה: חֲרוּץ. רִים שֶׁל עֵין

שֶׁנִּסְדָּק אוֹ שֶׁנִּפְגַּם, וְכֵן שִׁפְתּוֹ שֶׁנִּסְדָּקָה אוֹ

נפגמה: יבלת. ורוא"ה בלע"ז: גרב. מין
 חזזית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו וילפת
 שמשון, שאחזזה בו עד יום מיתה, שאין
 לה רפואה: לא תקריבו. שלשה פעמים,
 להזהיר על הקדשן, ועל שחיטתן, ועל
 זריקת דמן: ואשה לא תתנו. אזהרת
 הקטרת:

כג. וְשׁוֹר וְשֶׁה שָׂרוּעַ וְקָלוּט
 נִדְבָּה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וְלִנְדָּר לֹא
 יַרְצֶה:

וְתוֹר וְאָמַר יִתִּיר וְחֲסִיר נְדָבָתָא תַּעֲבֹד

יִתֵּהּ וּלְנִדְרָא לֹא יִהְיֶה לְרַעְוָא:

שְׂרוּעַ. אַבְר גְּדוּל מַחְבִּירוֹ: קְלוּט.

פְּרָסוּתִיו קְלוּטוֹת: נְדָבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ.

לְבַדֵּק הַבַּיִת: וּלְנִדְרָא. לְמַזְבֵּחַ: לֹא יִרְצָה.

אִיזָה הַקֹּדֶשׁ בֹּא לְרִצּוֹת, הוּא אֹמֵר זֶה

הַקֹּדֶשׁ הַמַּזְבֵּחַ:

כֹּד וּמַעֲוֹף: וְכַתּוּת: וְנִתּוּק

וְכַרּוּת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה

וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשֶׂוּ:

וְדִי מְרִים וְדִי רְסִים וְדִי שְׁלִיף וְדִי גְזִיר
 לֹא תִקְרָבוֹן קָדָם יְיָ וּבִאֲרַעְכוֹן לֹא
 תַעֲבֹדוֹן:

וּמַעֲוֹךְ וּכְתוּת וְנִתּוּק וּכְרוּת. בְּיָצִים אוֹ
 בְּגִיד: מַעֲוֹךְ. בְּיָצִיו מַעֲוֹכִין בִּיד: כְּתוּת.
 כְּתוּשִׁים יוֹתֵר מִמַּעֲוֹךְ: נִתּוּק. תְּלוּשִׁין בִּיד
 עַד שֶׁנִּפְסְקוּ חוּטִים שֶׁתְּלוּיִים בָּהֶן, אֲבָל
 נִתּוּנִים הֵם בְּתוֹךְ הַכִּים, וְהַכִּים לֹא נִתְלָשׁ:
 וּכְרוּת. כְּרוּתִין בְּכָלִי וְעוֹדֵן בְּכִים: וּמַעֲוֹךְ.
 תְּרַגְמוּ וּדְמִים, זֶה לְשׁוֹנוֹ בְּאַרְמִית, לְשׁוֹן

כתישה: וכתות. תרגומו ודרסים, כמו
 הבית הגדול רסים, בקיעות דקות, וכן
 קנה המרוסס: ובארצכם לא תעשו. דבר
 זה לסרס שום בהמה וחיה ואפילו טמאה,
 לכן נאמר בארצכם, לרבות כל אשר
 בארצכם, שאי אפשר לומר לא נצטוו על
 הסרוס אלא בארץ, שהרי סרוס חובת
 הגוף הוא, וכל חובת הגוף נוהגת בין בארץ
 בין בחוצה לארץ:

כה ומיד בן נכר לא תקריבו

אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכֹּל אֱלֹהִים

כִּי מִשְׁחַתְתֶּם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא

יִרְצוּ לָכֶם: (ו)

וּמִן בַּר עֲמִמִּין לֹא תִקְרְבוּן יְתִיקָרְבִּין

אֶל־הַכּוֹן מִכֹּל אֱלִין אֲרִי חֲבוּלָהוֹן בְּהוֹן

מוֹמָא בְּהוֹן לֹא לִרְעוּא יְהוֹן לְכוֹן:

וּמִיד בֶּן נֹכַר. נֹכַרִי שֶׁהֵבִיא קֶרֶבֶן בִּיד כֹּהֵן

לְהַקְרִיבוֹ לַשָּׁמַיִם לֹא תִקְרִיבוֹ לוֹ בַּעַל מוֹם,

וְאֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא נֹאסְרוּ בַּעֲלֵי מוֹמִים

לְקֶרֶבֶן בְּנֵי נָח אֲלֵא אִם כֵּן מִחֻסְרֵי אֲבָר,

זאת נוהגת בבמה שבשדות, אבל על
 המזבח שבמשכן לא תקריבוה, אבל
 תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה
 איש איש, לרבות את הנכרים שנודרים
 נדרים ונדבות כישראל: משחתם.
 חבולהון: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:

כו וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה
 לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:

כז שׁוֹר אֹו כְּשֹׁב אֹו עִז כִּי

יִוְלֵד וְהָיָה שְׂבַעַת יָמִים תַּחַת

אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלָאָה

יִרְצֶה לְקָרֵב בֶּן אִשָּׁה לִיהוָה:

תּוֹר אוֹ אִמֶּר אוֹ עֲזָא אֲרִי יִתְּלִיד וִיהִי

שְׂבַעָא יוֹמִין בְּתַר אִמָּהּ וּמִיּוֹמָא

תְּמִינָאָה וְלָהּ לֹא יִתְרַעֵי לְקָרְבָּא קְרִבָּנָא

קָדָם יִי:

כִּי יוֹלֵד. פֶּרֶט לִיוֹצֵא דּוֹפָן:

בְּחַוְשׁוֹר אוֹ שָׂה אֶתּוֹ וְאֶת בְּנוֹ

לֹא תִשְׁחָטוּ בַּיּוֹם אֶחָד:

וְתוֹרָתָא אִו שִׁיתָא לָהּ וְלִבְרָהּ לֹא

תִּכְסֹּן בַּיּוֹמָא חָד:

אֵתוּ וְאֵת בְּנוֹ. נוֹהֵג בְּנִקְבָּהּ, שְׁאִסּוּר

לְשַׁחוּט הָאֵם וְהַבֶּן אִו הַבֵּת, וְאִינוּ נוֹהֵג

בְּזָכָרִים, וּמִזֹּתֵר לְשַׁחוּט הָאֵב וְהַבֶּן: אֵתוּ

וְאֵת בְּנוֹ. אֵף בְּנוֹ וְאֵתוּ בַּמִּשְׁמַע:

כֵּט וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח תוֹרָה

לִיחֻזָּה לְרַצְנָכֶם תִּזְבְּחוּ:

וְאֵרִי תִכְסֹּן נִכְסֵי תוֹדַתָּא קֳדָם יי

לְרַעְוָא לְכוּן תִּכְסִּינָה:

לְרַצְנָכֶם תִּזְבָּחוּ. תַּחֲלֹת זְבִיחַתְכֶם הִזְהִרוּ

שֶׁתְּהֵא לְרַצוֹן לָכֶם, וּמֵהוּ הִרְצוֹן: בְּיוֹם

הַהוּא יֵאָכֵל. לֹא בֹא לְהִזְהִיר אֲלֵא שֶׁתְּהֵא

שְׁחִיטָה עַל מִנַּת כֶּן, אֲלֵ תִשְׁחֹטוּהוּ עַל

מִנַּת לֹאֲכֹלוֹ לְמַחֲרָ, שֶׁאִם תַּחֲשֹׁבוּ בּוֹ

מִחֲשַׁבַּת פְּסוּל לֹא יֵהֵא לָכֶם לְרַצוֹן. דְּבַר

אַחֵר לְרַצְוֹנְכֶם, לְדַעַתְכֶם, מִכֵּאֵן לְמַתַּעֲסָק

שֶׁפְּסוּל בְּשְׁחִיטָת קֳדָשִׁים, וְאַף עַל פִּי

שֶׁפֶּרֶט בְּנֹאכָלִים לְשְׁנֵי יָמִים, חֲזָר וּפֶרֶט

בנאכלין ליום אחד, שתהא זביחתן על
מנת לאכלן בזמנן:

ל ביום ההוא יאכל לא
תותירו ממנו עד בקר אני
יהוה:

ביוםא ההוא יתאכל לא תשארון מנה
עד צפרא אנא יי:

ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא
שתהא שחיטה על מנת כן, שאם לקבוע
לה זמן אכילה, כבר כתיב ובשר זבח תודת

שִׁלְמִיּוֹ וְגו': אֲנִי ה'. דַּע מִי גִזַּר עַל הַדָּבָר
וְאֵל יִקַּל בְּעֵינֶיךָ:

לֹא וְשָׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וְעַשִּׂיתֶם
אֹתָם אֲנִי יְהוָה:

וְתִטְרוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבֹדוּן יְתָהוּן אֲנִי יי:
וְשָׁמַרְתֶּם. זֶה הַמִּשְׁנָה: וְעַשִּׂיתֶם. זֶה
הַמַּעֲשֶׂה:

לֵב וְלֹא תַחֲלֹלוּ אֶת שֵׁם קֹדֶשׁ
וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

אֲנִי יְהוָה מִקֹּדֶשׁכֶּם:

וְלֹא תַחֲלֹלֶנּוּ יְתֹשְׁמָא דְקוּדְשִׁי

וְאַתְקַדֵּשׁ בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְיָ

מִקֹּדֶשְׁכּוֹן:

וְלֹא תַחֲלֹלוּ. לַעֲבוֹר עַל דְּבַרִּי מִזִּידִין.

מִמִּשְׁמַע שְׁנֵאמַר וְלֹא תַחֲלֹל, מִהַ תִּלְמֹד

לֹאמַר וְנִקְדַּשְׁתִּי, מִסּוֹר עֲצֻמָּךְ וְקִדְשׁ שְׁמִי,

יִכּוֹל בִּיחִיד, תִּלְמֹד לֹאמַר בְּתוֹךְ בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל, וְכִשְׁהוּא מוֹסֵר עֲצֻמוֹ יִמְסוֹר עֲצֻמוֹ

עַל מִנַּת לְמוֹת, שִׁכַּל הַמוֹסֵר עֲצֻמוֹ עַל מִנַּת

הנם, אין עושיין לו נם, שכן מצינו בחנניה
 מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת
 הנם שנאמר והן לא ידיע להוא כך מלכא
 וגו', מציל ולא מציל ידיע להוי כך וגו':

לג המוציא אתכם מארץ

מצרים להיות לכם לאלהים

אני יהוה: (פ)

דאפיק יתכון מארעא דמצרים למהוי

לכון לאלהא אנא יי:

המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'.

נאמן לשלם שכר:

ויקרא פרק כג

רביעי

וַיֹּדֶבֶר יְהוָה

אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:

בַּדֶּבֶר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ

אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר

תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ

אַלֶּהָ הֵם מוֹעֲדֵי:

מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימָר לְהוֹן

מוֹעֲדֵיָא דִּי־ דִּי תַעֲרַעֲוֹן יִתְהוֹן מְעַרְעֵי

קַדִּישׁ אֱלִין אֲנוֹן מוֹעֲדֵי:

דְּבַר אַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' מוֹעֲדֵי ה'. עֲשֵׂה

מוֹעֲדוֹת שִׁיחִיו יִשְׂרָאֵל מְלוֹמְדִין בָּהֶם,

שְׁמַעְבְּרִים אֵת הַשְּׁנָה עַל גְּלִיזוֹת שְׁנַעְקְרוּ

מִמְקוֹמָם לְעֻלּוֹת לְרַגְלֵי וְעַדִּיין לֹא הִגִּיעוּ

לִירוּשָׁלַיִם:

ג. שְׁשַׁנְתָּ יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן

מִקָּרָא קֹדֶשׁ כָּל מְלָאכָה לֹא

תַּעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל

מִשְׁבְּתֵיכֶם: (פ)

שֶׁתָּא יוֹמִין תַּתְּעִבְד עֲבִידָא וּבִיּוֹמָא

שְׁבִיעָאָה שַׁבַּת שַׁבָּתָא מְעַרַע קֹדִישׁ

כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבִדוֹן שַׁבָּתָא הִיא

קָדָם יי בְּכָל מוֹתְבִנִּיכוֹן:

ששֶׁת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות,

ללמדך שכל המחלל את המועדות,
מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל
המקיים את המועדות, מעלין עליו כאילו
קיים את השבתות:

ד אֱלֹה מוֹעֲדֵי יְהוָה מְקַרְאֵי
קֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם
בְּמוֹעֲדָם:

אֵלֶּיךָ מוֹעֲדֵי דִי מְעַרְעֵי קֹדֶשׁ דִּי
תַּעֲרֶעוּן יִתְהוֹן בְּזַמְנֵיהוֹן:

אלה מועדי ה'. למעלה מדבר בעבור

שנה וכאן מדבר בקדוש החדש:

ה בַּחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַה

עָשָׂר לַחֲדָשׁ בֵּין הָעֲרָבִים פֶּסַח

לִיהוָה:

בִּירְחָא קִדְמָא בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר

לִירְחָא בֵּין שְׁמִשָּׁא פֶּסַח קִדְם יי:

בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח

ל'ה. הקרבת קרבן ששמו פסח:

ו וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ

הַזֶּה חַג הַמִּצּוֹת לַיהוָה שְׁבַעַת

יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ:

וּבַחֲמִשָּׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לִירְחָא הַדִּין

חֲגָא דְּפִטִּירִיא קָדָם יְיָ שְׁבַעַת יוֹמִין

פִּטִּיר תִּיכְלוּ:

ז בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקָּרָא קֳדִישׁ

יְהִיָּה לָכֶם כָּל מְלָאכָת עֲבָדָה

לֹא תַעֲשׂוּ:

בַּיּוֹמָא קֳדָמָא מְעַרַע קֳדִישׁ יְהִי לָכוֹן

כָּל עֲבִידַת פִּלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן:

ח וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה

שְׁבַעַת יָמִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי

מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל מְלָאכָת עֲבָדָה

לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)

וְתִקְרְבוּן קִרְבָּנָא קָדָם יי שְׁבַעַת יוֹמִין

בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה מְעַרַע קֹדֶשׁ כָּל

עֲבִידַת פִּלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן:

והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין

האמורים בפרשת פנחס, ולמה נאמרו
כאן, לומר לך שאין המוספין מעכבין זה
את זה: והקרבתם אשה לה'. מכל מקום,
אם אין פרים, הבא אילים, ואם אין פרים
ואילים, הבא כבשים: שבעת ימים. כל
מקום שנאמר שבעת, שם דבר הוא שבוע
של ימים, שטיינ"א בלע"ז, וכן כל לשון
שמונת, ששת, חמשת, שלשת: מלאכת
עבודה. אפילו מלאכות החשובות לכם
עבודה וצורך שיש חסרון כיס בבטלה
שלהן, כגון דבר האבד, כך הבנתי מתורת

בהנים, דקתני יכול אף חולו של מועד

יהא אסור במלאכת עבודה וכו':

טוידבר יהוה אל משה לאמר:

ומליל יי עם משה למימר:

ידבר אל בני ישראל ואמרת

אלהם כי תבאו אל הארץ

אשר אני נתן לכם וקצרתם

את קצירה והבאתם את עמר

ראשית קצירכם אל הכהן:

מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימָר לְהוֹן אֲרִי
 תַעֲלוֹן לְאַרְעָא דִּי אֲנָא יֵהֵב לְכוֹן
 וְתַחֲצִדוֹן יֵת חֲצִדָּה וְתִיתוֹן יֵת עוֹמָרָא
 רִישׁ חֲצִדְכוֹן לְוֹת פֶּה־נָּא:

רֵאשִׁית קִצִּירְכֶם. שְׁתָּהָא רֵאשׁוֹנָה
 לְקִצִּיר: עוֹמָר. עֲשִׂירִית הָאִיפָה, כֵּךְ הִיתָה
 שִׁמָּה, כְּמוֹ וִימּוּדוֹ בַּעֲוֹמָר:

יֵא וְהֵנִיף אֶת הָעוֹמָר לְפָנָי יְהוָה
 לְרִצְנָכֶם מִמַּחֲרָת הַשְּׁבִיטָה

יְנִיפֵנוּ הַכֹּהֵן:

וַיִּרִים יְת עֹמֶרָא קָדָם יִי לְרַעֲוָא לְכוּן

מִבֶּתֶר יוֹמָא טָבָא יְרִימָנָה כְּהֵנָּא:

וְהַנִּיף. כָּל תְּנוּפָה מִזֶּלֶךְ וּמִבִּיא מַעֲלָה

וּמִזִּיד, מִזֶּלֶךְ וּמִבִּיא לְעֶצֶר רוּחוֹת רַעוֹת,

מַעֲלָה וּמִזִּיד לְעֶצֶר טָלִים רַעִים:

לְרַצְנָכֶם. אִם תִּקְרִיבוּ כַּמֶּשֶׁפֶט זֶה יִהְיֶה

לְרַצוֹן לָכֶם: מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת. מִמַּחֲרַת יוֹם

טוֹב הָרָאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, שֶׁאִם אַתָּה אוֹמֵר

שַׁבַּת בְּרָאשִׁית אִי אַתָּה יוֹדֵעַ אִיזָהוּ:

יב וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַזֶּה כְּכֹכְבֵּי שָׁמַיִם אֲתָם

הַעֲמִידוּ כַּכּוֹכָבִים בְּיָמֵי שְׁנֵיתוֹ

לְעֹלָה לַיהוָה:

וְתַעֲבִדוּן בַּיּוֹמָא דְאַרְמוֹתְכוֹן יְתָ עוֹמְרָא

אֲמַר שְׁלִים בַּר שִׁתָּה לְעֹלָתָא קָדָם יי:

ועשיתם. כבש. חובה לעומר הוא בא:

יג וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֶשְׂרִינִים סֹלֶת

בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן אֶשָּׂה לַיהוָה

רֵיחַ נִיחָח וְנִסְכָּה יין רְבִיעֵת

הַהֵיךְ:

וּמִנְחָתָהּ תִּרֶינָה עֶשְׂרוֹנִין סֶלֶתָא דְּפִילָא

בְּמִשָּׁח קֶרֶבֶנָא קֶדֶם יְיָ לְאַתְקַבְּלָא

בְּרַעְיוֹא וְנִסְכָּה חֲמֶרָא רְבָעוֹת הֵינָא:

וּמִנְחָתוֹ. מִנְחַת נִסְכֵּיוֹ: שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים.

כַּפּוּלָה הִיתָה: וְנִסְכּוֹ יֵין רַבִּיעִית הַהֵיךְ.

אֵף עַל פִּי שְׁמִנְחָתוֹ כַּפּוּלָה, אֵין נִסְכֵּיוֹ

כַּפּוּלִים:

יָד וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרֶמֶל לֹא

תֹּאכְלוּ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד

הַבֵּיאֲכֶם אֶת קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם

חֲקֹת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל

מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ה)

וְלֶחֶם וְקָלִי וּפִרְיֹכָן לֹא תִיכְלוּן עַד כָּרֶן

יוֹמָא הַדִּין עַד אִיתּוֹאִיכּוֹן יְת קֶרְבֶּן

אֱלֹהֵיכּוֹן קָיִם עָלָם לְדֹרֵיכּוֹן בְּכָל

מוֹתְבֵיכּוֹן:

וְקָלִי. קִמַּח עֲשׂוֹי מִכְרַמְל רַךְ שְׁמִיבִשִּׁין

אותו בתנור: וזרמל. הן קליות שקורין
 גרניילי"ש: בכל משבתיכם. נחלקו בו
 חכמי ישראל, יש שלמדו מכאן, שהחדש
 נוהג בחוצה לארץ, ויש אומרים, לא בא
 אלא ללמד שלא נצטוו על החדש אלא
 לאחר ירושה וישיבה משכבשו וחלקו:

טו וְסִפְּרֶתֶם לָכֶם מִמָּחֳרַת

הַשָּׁבֹת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת

עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שָׁבָתוֹת

תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה:

וְתִמְנוֹן לְכוֹן מִבֶּתֶר יוֹמָא טָבָא מִיּוֹם

אִיתּוּאִיכוֹן יְתָ עוֹמְרָא דְאַרְמוֹתָא

שְׁבַעָא שְׁבוּעֵין שְׁלָמִין יְהוּיִן (נ"א תְּהוּיִן):

מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת. מִמַּחֲרַת יוֹם טוֹב:

תְּמִימוֹת תְּהִינָה. מִלְּמַד שְׁמַת־חֵיל וּמוֹנָה

מִבְּעֶרֶב, שֶׁאֵם לֹא כֵן אֵינָן תְּמִימוֹת:

טז עַד מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת

הַשְּׁבִיעִת תְּסַפְּרוּ חֲמֵשִׁים יוֹם

וְהַקְרָבָתָם מִנְּחָה חֲדָשָׁה

לִיהוָה:

עַד מִבֶּתֶר שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעָתָא תִּמְנוֹן

חֲמִשִּׁין יוֹמִין וּתְקַרְבוֹן מִנְחָתָא חֲדָתָא

קָדָם יי:

השבת השביעת. כתרגומו שבועתא

שביעתא: עד ממחרת השבת השביעת

תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים

ותשעה יום: חמשים יום והקרבתם

מנחה חדשה לה'. ביום החמשים

תקריבוה. ואומר אני זהו מדרשו, אבל

פשוטו עד ממחרת השבת השביעית
 שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס
 הוא: מנחה חדשה. היא המנחה
 הראשונה שהובאה מן החדש, ואם תאמר
 הרי קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל
 המנחות שהיא באה מן השעורים:

יז מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם
 תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים
 סֵלֶת תְּהִינָה חֲמֵץ תֵּאֲפִינָה
 בַּכּוֹרִים לִיהוָה:

מִמּוֹת־בְּנִיכּוֹן תִּיתּוֹן לָחֶם אֲרֻמוֹתָא

תִּרְתִּין (גְּרִיצוֹן) תִּרִּין עֶשְׂרוֹנִין סִלְתָּא

יְהוּדִין חֲמִיעַ יִתְאַפִּין בְּכוּרִין קָדָם יי:

מִמּוֹשְׁבוֹתֵיכֶם. וְלֹא מַחֲצֵה לָאֲרֶץ: לָחֶם

תִּנוּפָּה. לָחֶם תְּרוּמָה הַמּוֹרֵם לְשֵׁם גְּבוּהָ,

וְזוֹ הִיא הַמִּנְחָה הַחֲדָשָׁה הָאֲמוּרָה לְמַעַלָּה:

בְּכוּרִים. רֹאשׁוֹנָה לְכָל הַמִּנְחוֹת, אֶף

לְמִנְחַת קִנְאוֹת הַבָּאָה מִן הַשְּׁעוּרִים לֹא

תִּקְרַב מִן הַחֲדָשׁ קוּדָם לְשֵׁתִי הַלֶּחֶם:

יֵה וְהִקְרַבְתֶּם עַל הַלֶּחֶם שְׂבַעַת

כְּבָשִׁים תְּמִימִם בְּנֵי שְׁנָה וּפָר

בֶּן בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִּם שְׁנַיִם

יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם

וְנִסְכֵּיהֶם אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ

לַיהוָה׃

וּתְקַרְבוּן עַל לַחֲמָא שְׁבַע־א אֲמַרִּין

שְׁלָמִין בְּנֵי שְׁנָא וְתוֹר בַּר תּוֹרִי חַד

וְדִכְרִין תִּרִּין יְהוֹן עֲלֵתָא קָדָם יי

וּמִנְחָתְהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן קָרְבַּן דְּמִתְקַבֵּל

בְּרֵעוּא קָדֶם יִי:

עַל הַלֶּחֶם. בַּגִּלּוֹל הַלֶּחֶם, חוּבָה לֶלֶחֶם:

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם. כִּמְשַׁפֵּט מִנְחָה

וְנִסְכֵּים הַמִּפְּוֹרְשִׁים בְּכֹל בַּהֲמָה בַּפִּרְשָׁה

נִסְכֵּים, ג' עֲשָׂרוֹנִים לֶפֶר, וּב' עֲשָׂרוֹנִים

לְאִיל, וְעֲשָׂרוֹן לִכְבֵּשׁ, זֹה הִיא הַמִּנְחָה.

וְהַנִּסְכִּים, חֲצִי הַהֵין לֶפֶר, וְשְׁלִישִׁית הַהֵין

לְאִיל, וְרַבִּיעִית הַהֵין לִכְבֵּשׁ:

יֵט וְעֲשִׂיתָם שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד

לְחַטָּאת וְשְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי

שְׁנָה לְזִבַּח שְׁלָמִים:

וְתַעֲבֹדוֹן צִפִּיר בַּר עֲזִי חֵד לְחַטָּאתָא

וְתִרִין אֲמִרִין בְּנֵי שְׁנָא לְנַכְסֵת

קוֹדֶשֶׁיא:

וַעֲשִׂיתָם שַׁעִיר עֲזִים. יְכוּל ז' כַּבְּשִׁים

וְהַשַּׁעִיר הָאֲמֹרִים כֹּאן הֵם ז' הַכַּבְּשִׁים

וְהַשַּׁעִיר הָאֲמֹרִים בַּחֹמֶשׁ הַפְּקוּדִים,

כִּשְׂאֵתָה מִגִּיעַ אֶצֶל פְּרִים וְאֵילִים אֵינָן הֵם,

אֲמֹר מַעֲתָה אֵלֹו לַעֲצֹמָן וְאֵלֹו לַעֲצֹמָן,

אֵלֹו קָרְבוֹ בַּגִּלְגָּל הַלֶּחֶם וְאֵלֹו לְמוֹסַפִּין:

כ וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם
 הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל
 שְׁנֵי כַבָּשִׂים קֹדֶשׁ יְהוָה לַיהוָה
 לִכְהֵן׃

וּיְרִים כֹּהֵנָא יְתֵהוֹן עַל לֶחֶם בְּכוּרֵיא
 אֲרֻמוֹתָא קָדָם יי עַל תִּרִין אֲמַרִין
 קוּדְשָׁא יְהוֹן קָדָם יי לְכֹהֵנָא׃

והניף הכהן אותם תנופה. מלמד
 שטעונין תנופה מחיים, יכול כולם,

תלמוד לומר על שני כבשים: קדש יהיו.

לפי ששלמי יחיד קדשים קלים, הוזקק

לומר בשלמי צבור שהם קדשי קדשים:

כא וקראתם בעצם היום הזה

מקרא קדש יהיה לכם כל

מלאכת עבודה לא תעשו

חקת עולם בכל מושבותיכם

לדורתיכם:

ותערעון בכרן יומא הדין מערע

קִדְיֵשׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פְּלִחָן לֹא
 תַּעֲבֹדוּן קִים עָלָם בְּכָל מוֹתְבִיכוֹן
 לְדִרְיִכוֹן:

כב וּבִקְצֹרְכֵם אֶת קִצִּיר
 אֲרֻצֵּכֶם לֹא תַכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ
 בִּקְצֹרְךָ וְלִקַּט קִצִּירְךָ לֹא
 תִּלְקַט לְעַנִּי וְלִגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם
 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)

וּבַמַּחֲצִדְכוֹן יֵת חֲצִדָּא דְאַרְעֵכוֹן לֹא

תְּשִׁי־צִי פֶּאֶתָּא דְחֻקְלָךְ בְּמַחְצֶדְךָ

וְלִקְטָא דְחֻצְדְךָ לֹא תִלְקֹט לְעַנִּי

וְלִגְיוּרֵי תִשְׁבּוּק יִתְהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

וּבִקְצֻרָם. חֲזֹר וּשְׁנֵה, לְעִבּוֹר עֲלֵיהֶם

בְּשָׁנִי לְאוּיָן. אָמַר רַבִּי אֲבָדִימִי בְּרַבִּי יוֹסֵף,

מָה רָאָה הַכְּתוּב לִיתְנֵם בְּאַמְצַע הָרַגְלִים,

פֶּסַח וְעִצְרַת מִכָּאן, וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹם

הַכַּפּוּרִים וְחֵג מִכָּאן, לְלַמֶּדְךָ שְׁכֹל הַנּוֹתָן

לִקְטָא שְׂכַחָה וּפִאָה לְעַנִּי בְּרֹאזִי, מִעֲלִין

עֲלִיו כְּאִילוּ בְּנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהַקְרִיב

עֲלִיו קִרְבָּנוֹתָיו בְּתוֹכוֹ: תַּעֲזֹב. הִנֵּה

לפניהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד
מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

חמישי בג

וידבר

יהוה אל משה לאמר:

ומליל יי עם משה למימר:

כד דבר אל בני ישראל לאמר

בחדש השביעי באחד לחדש

יהיה לכם שבתון זכרון

תְּרוּעָה מִקָּרָא קֹדֶשׁ:

מִלֵּיל עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר בִּירְחָא

שְׂבִיעָא בְּחַד לִירְחָא יְהִי לְכוֹן נִיחָא

דּוֹכָרָן יִבְבָּא מִעֲרַע קֹדֶשׁ:

זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות

ופסוקי שופרות, לזכור לכם עקידת יצחק

שקרב תחתיו איל:

בה כל מלאכת עבודה לא

תעשו וחקרבתם אנשה ליהוה:

כָּל עֲבִידַת פִּלְחָנָא לֹא תַעֲבֹדוּן

וְתִקְרְבוּן קִרְבָּנָא קָדָם יְיָ:

וְהַקְרַבְתֶּם אֵשָׁה. הַמוֹסְפִים הַאֲמֹרִים

בַּחוּמֵשׁ הַפְּקוּדִים:

כּו וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה

לֵאמֹר:

וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:

כּו אַךְ בָּעֶשְׂרִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי

הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא

קִדְשׁ יְהוָה לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת

נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵלֶי

לִיהוָה:

בָּרֶם בְּעֶשְׂרָא לִירְחָא שְׁבִיעָא הֵדִין

יוֹמָא דְכַפּוּרִיא הוּא מְעַרְע קִדִּישׁ יְהוָה

לְכוּן וְתַעֲנוּן יְתַּ נַפְשֹׁתֵיכוֹן וְתִקְרְבוּן

קִרְבְּנָא קָדָם יְיָ:

אך. כל אכין ורקין שבתורה מיעוטיין,

מכפר הוא לשבים ואינו מכפר לשאינם

שבים:

בַּח וְכָל מְלָאכָה לֹא תַעֲשֶׂה

בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם

כַּפָּרִים הוּא לְכַפֵּר עָלֵיכֶם

לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

וְכָל עֲבִידָא לֹא תַעֲבֹדוּן בְּכֶרֶן יוֹמָא

הַדִּין אֲרִי יוֹמָא דְכַפּוּרִיא הוּא לְכַפֵּרָא

עָלֵיכוֹן קָדָם יְיָ אֱלֹהֵיכוֹן:

בֹּט כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא

תַּעֲנֶנָּה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה

וְנִכְרַתָּה מֵעַמִּיָּהּ:

אֲרִי כָּל אֲנָשָׁא דִּי לֹא מִתְעַנֵּי בְּכֹרֶן

יוֹמָא הַדִּין וְיִשְׁתִּיצֵי מֵעַמָּהּ:

לְוָכָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל

מְלָאכָה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה

וְהֶאֱבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהוּא

מִקֵּרֵב עַמָּהּ:

וְכָל אִנָּשׁ דִּי תַעֲבִיד כָּל עֲבִידָא בְּכֹרֶן

יוֹמָא הֵדִין וְאוֹבֵד יֵת אַנְשָׁא הֵהִיא מִגּוֹ

עֲמָה:

וְהֵאבֵדְתִּי. לְפִי שֶׁהוּא אֹמֵר כֵּרֶת בְּכָל

מִקּוֹם וְאִינִי יוֹדֵעַ מָה הוּא, כִּשְׁהוּא אֹמֵר

וְהֵאבֵדְתִּי, לִמַּד עַל הַכֵּרֶת שְׂאִינוּ אֵלָא

אֲבָדִין:

לֹא כָּל מְלָאכָה לֹא תַעֲשֶׂה חֲקֹת

עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל

מִשְׁבְּתֵיכֶם:

כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבִדוּן קִיָּם עָלָם

לְדַרְיֹכוֹן בְּכֹל מוֹתְבִיכּוֹן:

כֹּל מִלֹּאכָה וְגו'. לַעֲבוֹר עֲלִיו בִּלְאוֹיִן
הַרְבֵּה, אִם לְהַזְהִיר עַל מִלֹּאכָה לִילָה
בַּמִּלֹּאכָה יוֹם:

לֵב שֵׁבֶת שֵׁבֶת שֵׁבֶת הוּא לָכֵם
וְעֲנִיתָם אֶת נַפְשֵׁיכֶם

בֵּת שֵׁעָה לְחֹדֶשׁ בְּעֶרְב׃ מִעֶרֶב
עַד עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שֵׁבֶתְכֶם: (פ)

שֵׁבֶת שֵׁבֶת הוּא לָכֵן וְתַעֲנוּן יֵת

נִפְשֵׁי־כֹחַ בְּתִשְׁעָה לִירְחָא בְּרִמְשָׁא

מִרְמְשָׁא עַד רִמְשָׁא תְּנוּחוֹן נִיחָכוֹן:

לג טי טי וידבר יהודה

אַל מַעֲשֶׂה לְאִמֹּר:

וּמִלִּיל יִי עִם מַעֲשֶׂה לְמִימֹר:

לִדְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאִמֹּר

בַּחֲמִנְשָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ

הַשְׁבִּיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת

שֶׁבַעַת יָמִים לַיהוָה:

מִלֵּיל עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר בַּחֲמִשָּׁה

עֶשְׂרָא יוֹמָא לִירְחָא שְׁבִיעָאָה הַדִּין

חֲגָא דְמַטְלִיא שְׁבַעַת יוֹמִין קָדָם יִי:

לָהּ בִּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן מִקָּרָא קִדִּישׁ

כָּל מְלָאכָת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

בִּיּוֹמָא קִדְמָאָה מְעַרַע קִדִּישׁ כָּל

עֲבִידַת פְּלָחַן לֹא תַעֲבֹדוּן:

מקרא קדש. קדשהו בכסות נקיה

ובתפלה, ובשאר ימים טובים, במאכל

ובמשתה ובכסות נקיה ובתפלה:

לו שְׁבַעַת יָמִים תִּקְרִיבוּ אִשָּׁה

לַיהוָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא

קֹדֶשׁ יְהִיָּה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם

אִשָּׁה לַיהוָה עֲצֶרֶת הוּא כָּל

מְלָאכָת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

שְׁבַעַת יוֹמִין תִּקְרַבוּן קֶרְבָּנָא קָדָם יי

בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה מְעַרַע קַדִּישׁ יְהִי לְכוֹן
 וְתִקְרְבוּן קֶרְבְּנָא קָדָם יְיָ כְּנִשׁ תְּהוֹן כָּל
 עֲבִידַת פְּלִחָן לָא תַעֲבָדוּן:

עֲצֵרַת הִיא. עֲצֵרַתִּי אֲתֹכֶם אֲצִלִּי, כַּמְלֹךְ
 שְׂזִימָן אֵת בְּנֵיו לְסַעוּדָה לְכָךְ וּזְכָךְ יָמִים,
 כִּיּוֹן שְׁהִגִּיעַ זְמַנָּן לְהַפְטָרָא אָמַר, בְּנֵי,
 בְּבִקְשָׁה מִכֶּם עֲכָבוּ עִמִּי עוֹד יוֹם אֶחָד,
 קִשָּׁה עָלַי פְּרִידַתְכֶם: כָּל מְלָאכַת עֲבוּדָה.
 אֲפִילוּ מְלָאכָה שְׁהִיא עֲבוּדָה לָכֶם, שְׂאֵם
 לָא תַעֲשׂוּהָ יֵשׁ חֲסָרוֹן כִּים בַּדְּבָר: לָא

תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא אסור
במלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא:

לו אלה מועדי יהוה אשר
תקראו אתם מקראי קדש
להקריב אשה ליהוה עלה
ומנחה זבח ונסכים דבר יום
ביום:

אלין מועדיא דיי די תערעון יתהון
מערעי קדיש לקרבא קרבנא קדם יי

עֲלֵתָא וּמִנְחָתָא נִכְסֵי קוּדְשִׁין וְנִסְכֵּין

פְּתִיגֵם יוֹם בְּיוֹמָהּ:

עֲלֵה וּמִנְחָה. מִנְחַת נִסְכִּים הַקְרִיבָה עִם

הַעֹלָה: דָּבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ. חוֹק הַקָּצוּב

בַּחֹמֶשׁ הַפְּקוּדִים: דָּבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ. הֲאֵא אִם

עָבַר יוֹמוֹ בְּטַל קֶרְבָּנוֹ:

לֹא מִלְּבָד שִׁבְתָּת יְהוָה וּמִלְּבָד

מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלְּבָד מִלְּבָד כָּל

נְדָרֵיכֶם וּמִלְּבָד כָּל נְדָבֹתֵיכֶם

אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה:

בַּר שְׁבִיא דִּי וְבַר מִתְּנֵיכּוֹן וְבַר כָּל

נְדָרֵיכּוֹן וְבַר כָּל נְדָבַתֵיכּוֹן דִּי תִתְּנוּן

קֹדֶם יי:

לֹט אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם

לְחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת

תְּבוֹאת הָאָרֶץ תַּחֲגֹף אֶת חֹג

יְהוָה שְׁבַעַת יָמִים בַּיּוֹם

הָרֵאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם

הַשְׁמִינִי שַׁבָּתוֹן:

בְּרֵם בַּחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר יוֹמָא לִירְחָא

שְׁבִיעָאָה בְּמִכְנֵשִׁיכּוֹן יְתַ עֲלֵלַת אֲרַעָא

תַּחֲגוֹן יְתַ חֲגָא קִדָּם יִי שְׁבַעָא יוֹמִין

בִּיּוֹמָא קִדְמָאָה נִיחָא וּבִיּוֹמָא תַּמִּינָאָה

נִיחָא:

אך בחמשה עשר יום תחגו. קרבן

שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת,

תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה

תשלומין כל שבעה: באספכם את

תבואת הארץ. שיהא חדש שביעי זה בא
 בזמן אסיפה, מכאן שנצטוו לעבר את
 השנים שאם אין העבור, פעמים שהוא
 בא באמצע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי
 חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא בזה
 יביא בזה, יכול יהא מביאן כל שבעה,
 תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד
 במשמע, ולא יותר, ולמה נאמר שבעה,
 לתשלומין:

מ וְלִקְחֹתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן

פְּרִי עֵץ הָדָר כֹּפֶת תִּמְרִים
 וְעֵנָף עֵץ עָבֹת וְעֵרְבִי נָחַל
 וּשְׂמִיחָתָם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 שְׂבַעַת יָמִים:

וְתִסְבּוֹן לְכוֹן בְּיוֹמָא קִדְמָא פְּרִי
 אֵילָנָא אֶתְרוּגִין וְלֵלָבִין וְהִדְסִין וְעֵרְבִין
 דְּנָחַל וְתַחֲדֹן קָדָם יְיָ אֱלֹהֵינוּ שְׂבַעַת
 יוֹמִין:

פרי עץ הדר. עץ, שטעם עצו ופריו שזה:

הדר. הדר באילנו משנה לשנה, וזהו
 אתרוג: כפת תמרים. חסר וי"ו, למד
 שאינה אלא אחת: וענף עץ עבת.
 שענפיו קלועים כעבותות וכחבלים, וזהו
 הדס, העשוי כמין קליעה:

מֵאֵל וְחִגְתָּם אֶתֹּ חֶג לַיהוָה

שְׁבַעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֲקֹת

עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ

הַשְּׁבִיעִי תַּחֲגֹגוּ אֹתוֹ:

וְתַחֲגֹן יְתֶהּ חֲגֹא קָדָם יְיָ שְׁבַעַת יוֹמִין

בְּשֶׁתָּא קִים עָלָם לְדָרִיכוֹן בִּירְחָא

שְׁבִיעָא תַּחֲגֹן יְתֶהּ:

מב בפסכות תֵּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים

כָּל הָאֲזָרַח בִּישְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ

בפסכות:

בְּמַטְלִיא תִּתְּבוֹן שְׁבַעַת יוֹמִין כָּל

יְצִיבָא בִּישְׂרָאֵל יִתְּבוֹן בְּמַטְלִיא:

האזרח. זה אזרח: בישראל. לרבות את

הגרים:

מִן לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי

בַּסִּפּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ

מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

בְּדִיל דִּידְעוּן דְּרִיכּוֹן אֲרִי בַּמַּטְלִיּוֹת

עֲנֵנִי אוֹתֵבִית יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

בְּאַפְקוֹתֵי יְתֵהוּן מֵאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם אֲנִי

יְיֵ אֱלֹהֵכּוֹן:

כי בסכות הושבת. ענני כבוד:

מד וידבר משה את מעדי

יהודה אל בני ישראל: (פ)

ומליל משה ית סדר מועדיא די

ואלפנון לבני ישראל:

ויקרא פרק כד

שביעי וידבר יהודה

אל משה לאמר:

וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:

ב צו את בני יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ

אֱלֹדֶיךָ שָׁמֶן זֵית זָךְ כֶּתִית

לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:

פִּקֹּד יְתַבְּנִי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְבּוּן לָךְ מִשַּׁח

זֵיתָא דְכִיָּא כְּתִישָׂא לְאַנְהָרָא לְאַדְלָקָא

בּוֹצִינִיָּא תְּדִירָא:

צו את בני יִשְׂרָאֵל. זו פרשת מצות

הנרות, ופרשת ואתה תצוה לא נאמרה

אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש
 צורך המנורה, וכן משמע ואתה סופך
 לצוות את בני ישראל על כך: שמן זית
 זך. שלשה שמנים יוצאים מן הזית,
 הראשון קרוי זך, והן מפורשים במנחות
 ובת"כ: תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת
 תמיד, שאינה אלא מיום ליום:

ג. מחוץ לפרכת העדרת באהל
 מועד יערך אתו אחרון מערב
 עד בקר לפני יחזה תמיד

חֲקֵת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:

מִבְּרָא לְפָרְכָּתָא דְסִהְדוּתָא בְּמִשְׁכַּן

זְמַנָּא יְסֻדְר יִתָּה אֶהְרֹן מִרְמִשָּׁא עַד

צִפְרָא קָדָם יִי תְדִירָא קִים עָלָם

לְדֹרֵיכוֹן:

לְפָרְכָת הַעֲדָת. שְׁלִפְנֵי הָאָרוֹן, שֶׁהוּא

קְרוֹי עֲדוּת. וּרְבוּתֵינוּ דְרֵשׁוּ, עַל נֹר מַעֲרַבִי,

שֶׁהוּא עֲדוּת לְכָל בְּאֵי עוֹלָם, שֶׁהִשְׁכִּינָה

שׁוּרָה בִּישְׂרָאֵל, שְׁנוּתָן בָּה שֶׁמֶן כַּמֶּדֶת

חֲבֵרוֹתֶיהָ, וּמִמֶּנָּה הִיָּה מִתְחִיל, וּבָה הִיָּה

מסיים: יערוך אתו אהרן מערב עד
 בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת
 כל הלילה, ושיערו חכמים, חצי לוג לכל
 גר וגר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת,
 ומדה זו הוקבעה להם:

דַּעַל הַמִּנְרָה הַפְּחוּרָה יַעֲרֹךְ אֶת
 הַנִּירוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ)
 עַל מִנְרֶתָא דְּכִיתָא יִסְדֵּר יְת בּוֹצִינִיא
 קָדָם יי תְּדִירָא:

המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר

אחר על טהרה של מנורה, שמטהרה

ומדשנה תחלה מן האפר:

ה וְלִקְחֹתָ סֹלֶת וְאַפִּיתָ אֹתָהּ

שְׁתֵּים עָשָׂרָה חֲלוֹת שְׁנֵי

עֶשְׂרֹנִים יִהְיֶה הַחֲלָה הָאֶחָת:

וְתִסֵּב סֹלֶתָא וְתִיפִי יִתֶּה תִּרְתָּא עֲשָׂרִי

גְּרִיצָן תִּרִּין עֶשְׂרוֹנִין תִּהִי גְרִצָּתָא

חֲדָא:

וְשִׁמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים מַעְרָכוֹת

שֵׁשׁ הַמַּעֲרֶכֶת עַל הַשְּׁלָחַן

הַטָּהוֹר לְפָנַי יְהוָה:

וְתִשּׁוּי יִתְהוֹן תִּרְתִּי סְדֵרִין שִׁית סְדָרָא

עַל פֶּתוּרָא דְכִיָּא קָדָם יִי:

שֵׁשׁ הַמַּעֲרֶכֶת. שֵׁשׁ חִלּוֹת הַמַּעֲרֶכֶת

הָאֶחָת: הַשְּׁלָחַן הַטָּהוֹר. שֶׁל זֶהב טָהוֹר.

דְּבַר אַחֵר עַל טָהוֹר שֶׁל שְׁלָחַן, שֶׁלֹּא יִהְיוּ

הַסְנִיפִין מַגְבִּיִּהִין אֶת הַלֶּחֶם מֵעַל גְּבִי

הַשְּׁלָחַן:

וְנִתְּתָה עַל הַמַּעֲרֶכֶת לְבִנָּה

זֶכֶּה וְהִיתָה לֶלֶחֶם לְאֶזְכָּרָה

אֲשֶׁה לִיהוָה:

וְתָתֵן עַל סֶדֶרָא לְבִנְתָּא דְכִיתָא וְתִהִי

לֶלֶחֶם לְאֶדְכָּרְתָּא קָרְבָּנָא קָדָם יי:

וְנָתַת עַל הַמַּעֲרֹכָת. עַל כָּל אַחַת מִשְׁתֵּי

הַמַּעֲרֹכֹת, הֵיוּ שְׁנֵי בָזִיכֵי לְבוֹנָה, מִלֹּא

קוֹמֵץ לְכָל אַחַת: וְהִיתָה. הַלְבוֹנָה הַזֹּאת:

לֶלֶחֶם לְאֶזְכָּרָה. שְׁאִין מִן הַלֶּחֶם לְגִבּוֹה

כָּלוּם, אִלָּא הַלְבוֹנָה נִקְטְרַת כְּשִׁמְסִלְקִין

אוֹתוֹ בְּכָל שַׁבַּת וְשַׁבַּת, וְהִיא לְזִכְרוֹן

ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה

בקומץ, שהוא אזכרה למנחה:

ח בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת

יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תְּמִיד

מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִית

עוֹלָם:

בַּיּוֹמָא דְּשַׁבָּתָא בַּיּוֹמָא דְּשַׁבָּתָא

יִסְדְּרָנָה קָדָם יי תְּדִירָא מִן קָדָם בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל קִים עָלָם:

ט וְהִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו

וְאֹכְלֵהוּ בַּמִּקּוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ

קֹדֶשִׁים הוּא לוֹ מֵאֲשֵׁי יִהְיֶה

חֶק עוֹלָם: (ט)

וְתִהְיֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְיִכְלְנָה בַּאֲתֵר

קֹדֶשׁ אֲרֵי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא לָהּ

מִקְרַבְנֵיָא דִּי קִים עָלָם:

והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן

התבואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו.

מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר:

וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית

וְהוּא בֶן אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה בֶן

הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:

וַנִּפְקַד בַּר אֶתְתָּא בַת יִשְׂרָאֵל וְהוּא בַר

גִּבּוֹר מִצְרָאָה בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַנָּצוּ

בַּמִּשְׁרִיתָא בַר אֶתְתָּא בַת יִשְׂרָאֵל

וַגִּבּוֹרָא בַר יִשְׂרָאֵל:

וַיֵּצֵא בֶן אֵשָׁה יִשְׂרָאֵלִית. מֵהֵיכָן יֵצֵא, רַבִּי
לֹוי אֹמֵר מֵעוֹלָמוֹ יֵצֵא, רַבִּי בִּרְכִיָּה אֹמֵר
מִפֶּרְשָׁה שֶׁלֹּמַעֲלָה יֵצֵא, לְגַלְגַּל וְאָמַר, בַּיּוֹם
הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ, דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ לֹא כּוֹל פֶּתַח
חֲמָה בְּכָל יוֹם שֶׁמָּא פֶתַח צוֹנְנַת שֶׁל תְּשַׁעָּה
יָמִים, בַּתִּמְיָה. וּמִתְנִיתָא אֲמַרְהָ, מִבֵּית דִּינֹו
שֶׁל מֹשֶׁה יֵצֵא מִחֻיִּיב, בָּא לִיטַע אַהֲלוֹ
בְּתוֹךְ מַחֲנֶה דָן, אֲמַרְוּ לוֹ מָה טִיבְךָ לְכָאן,
אֲמַר לָהֶם מִבְּנֵי דָן אֲנִי, אֲמַרְוּ לוֹ אִישׁ עַל
דְּגָלוֹ בְּאוֹתוֹת לְבֵית אֲבוֹתָם כְּתִיב, נִכְנָס
לְבֵית דִּינֹו שֶׁל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא מִחֻיִּיב עַמֵּד

וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו
 משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר:
 וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש
 הישראלי. זה שכנגדו שמיחה בו מטע
 אהלו:

יִאֲוִי־קֵב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית
 אֶת הָעָם וַיִּקְלֹל וַיְבִיאוּ אֹתוֹ
 אֶל מִנְּעָה וְעָם אֲמֹן שְׁלֹמִית
 בַּת דְּבָרִי לְמַטֵּה דָן:

וּפָרֵשׁ בַּר אֶתְתָּא בַּת יִשְׂרָאֵל יְתָ שְׁמָא

וְאַרְגִּז וְאַיְתִּיאוּ יְתָה לְוֹת מְשָׁה וְשׁוּם

אַמָּה שְׁלֹמִית בַּת דְּבָרִי לְשִׁבְטָא דְדָן:

וּיְקַב. כְּתִרְגוּמוֹ, וּפְרִישׁ שִׁנְקַב שֵׁם הַמִּיּוּחָד

וְגִדְהָ, וְהוּא שֵׁם הַמְּפֹרֵשׁ שֶׁשָּׁמַע מִסִּינִי:

וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת דְּבָרִי. שֶׁבַחָן שֶׁל

יִשְׂרָאֵל שֶׁפָּרְסָמָה הִכְתוּב לָזוּ לֹזֵר, שֶׁהִיא

לְבַדָּה הִיתָה זֹנָה: שְׁלֹמִית. דְּהוּת פִּטְפֻטָּה

שְׁלָם עֵלְךָ, שְׁלָם עֵלְךָ, שְׁלָם עֲלִיכּוֹן,

מִפְּטֻטָּה בְּדַבָּרִים, שׁוֹאֵלָת בְּשָׁלוֹם הַכֹּל:

בת דברי. דברנית היתה, מדברת עם כל
 אדם לפיכך קלקלה: למטה דן. מגיד
 שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאביו, גנאי
 לשבטו, כיוצא בו אהליאב בן אחיסמך
 למטה דן, שבח לו שבח לאביו שבח
 לשבטו:

יב וַיִּנְיַחְהוּ בַּמִּשְׁמַר לְפָרֵשׁ

לָהֶם עַל פִּי יְחֻזָּה: (פ)

וַאֲסֻרוֹהִי בְּבֵית מִטְרָא עַד דִּיתְפָּרֵשׁ

לְהוֹן עַל גִּזְרֵת מִימְרָא דִּיִּי:

וינחהו. לבדו, ולא הניחו מקושש עמו,

ששניהם היו בפרק אחד, ויודעים היו

שהמקושש במיתה, שנאמר מחלליה מות

יומת, אבל לא פורש להם באיזו מיתה,

לכך נאמר כי לא פורש מה יעשה לו, אבל

במקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו

יודעים אם חייב מיתה אם לאו:

וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:

יִדְּ הוֹצֵא אֶת הַמִּקְלָל אֶל מַחוּץ

לַמַּחֲנֶה וְסִמְכוּ כָּל הַשְּׂמָעִים
 אֶת יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁוֹ וְרִגְמוּ
 אֹתוֹ כָּל הָעֵדָה:

אִפֹּק יָת דְּאַרְגִּז לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא
 וְיִסְמְכוּן כָּל דִּי שְׂמָעוּ יָת יְדֵיהוֹן עַל
 רִישָׁהּ וְיִרְגְּמוּן יָתָהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא:

הַשְּׂמָעִים. אלו העדים: כל. להביא את
 הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך
 בראשך, ואין אנו נענשים במיתתך,

שאתה גרמת לך: כל העדה. במעמד כל

העדה,, ששלוהו של אדם כמותו:

טו וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר

לְאָמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלָל

אֱלֹהֵיוּ וְנָשָׂא חֲטָאוֹ:

וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלֵּל לְמִימֹר גִּבּוֹר

גִּבּוֹר דִּי יִרְגֹז קָדָם אֱלֹהֵהּ וַיִּקְבַּל חֹבֶה:

וְנָשָׂא חֲטָאוֹ. בכרת, כשאין התראה:

טז וְנִקְבַּ שֵׁם יְהוָה מִזֹּת יוֹמָת

רָגוּם יִרְגְּמוּ בּוֹ כָּל הָעֵדָה כִּגְר

כִּאֲזָרַח בְּנִקְבוֹ שֵׁם יוֹמָת:

וְדִי פֶרֶשׁ שְׁמָא דִּי אֶתְקַטְּלָא יִתְקַטְּל

מִרְגָּם יִרְגְּמוּן בֵּהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא כְּגִיּוֹרָא

כִּי־צִיבָא בְּפִרְשֻׁתָּהּ שְׁמָא יִתְקַטְּל:

וּנְקַב שֵׁם. אִינוּ חַיִּיב עַד שִׁיפֹרֶשׁ אֶת

הַשֵּׁם, וְלֹא הַמְקַלֵּל בְּכִינוּי: וְנְקַב. לְשׁוֹן

קִלְקֵלָה, כְּמוֹ מַה אֶקַּב:

יִזְוֵאִישׁ כִּי יִכָּה כָּל נַפְשׁ אָדָם

מזֹת יוֹמָת:

וַגִּבֹּר אֲרִי יִקְטֹל כָּל נַפְשָׁא דַּאֲנָשָׁא

אֶת־קִטְלָא יִתְקַטֵּל:

וְאִישׁ כִּי יִכֶּה. לִפִּי שֵׁנָאמֵר מִכֶּה אִישׁ וְגו',

אִין לִי אֵלֹא שֶׁהָרַג אֶת הָאִישׁ, אֵשֶׁה וְקִטֵּן

מִנִּין, תִּלְמוּד לֹאמֵר כָּל נַפֶּשׁ אָדָם:

יָהּ וּמִכֶּה נַפֶּשׁ בְּהִמָּה יִשְׁלַמְנָה

נַפֶּשׁ תַּחַת נַפֶּשׁ:

וְדִיקְטֹל נַפֶּשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נַפֶּשׁא

חֲלֹף נִפְשָׁא:

יִטְוֹאֵישׁ כִּי יִתֵּן מוֹם בַּעֲמִיתוֹ

כֹּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ:

וְגִבֹּר אֲרִי יִתֵּן מוֹמָא בַּחֲבֵרָה כְּמָא דִּי

עֶבֶד כֵּן יִתְעַבֵּד לִיהּ:

ד שֶׁבֶר תַּחַת שֶׁבֶר עֵין תַּחַת

עֵין שֶׁן תַּחַת שֶׁן כֹּאֲשֶׁר יִתֵּן

מוֹם בַּאֲדָם כֵּן יִנָּתֵן בּוֹ:

תַּבְּרָא חֲלֹף תַּבְּרָא עֵינָא חֲלֹף עֵינָא

שָׁנָא חֲלָף שָׁנָא כָּמָא דִּי יִתֵּן מוֹמָא

בְּאַנְשָׁא כֵּן יִתְיָהֵב בֵּיהּ:

כֵּן יִנְתֵּן בּוֹ. פִּירֶשׁוּ רַבּוּתֵינוּ שְׂאִינוּ נְתִינָת

מוֹם מִמֶּשׁ, אֲלֵא תִשְׁלֹמִי מִמּוֹן שְׁמִין

אוֹתוֹ כַּעֲבָד, לְכֹךְ כְּתִיב בּוֹ לְשׁוֹן נְתִינָה,

דְּבַר הַנְּתוֹן מִיַּד לֵיד:

כֹּא **מַפְטִיר** וּמִכָּה

בְּהִמָּה יִשְׁלָמְנָה וּמִכָּה אֲדָם

יוֹמַת:

וְדִיקְטוֹל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וְדִיקְטוֹל

אַנְשָׁא יִתְקַטֵּל:

ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דבר

בהורג בהמה, וכאן דבר בעושה בה

חבורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא

הרגו, אלא עשה בו חבורה, שלא נאמר

כאן נפש, ובמכה אביו ואמו דבר הכתוב,

ובא להקישו למכה בהמה, מה מכה

בהמה מחיים, אף מכה אביו ואמו מחיים,

פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו
 שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוצרך
 לומר במכה שפטור, ומה בבהמה בחבלה,
 שאם אין חבלה אין תשלומין, אף מכה
 אביו ואמו אינו חייב עד שיעשה בהם
 חבורה:

כב מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם פֶּגֶר
 כְּאֶזְרַח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יִהְיֶה
 אֱלֹהֵיכֶם:

דִּינָא חֲדָא יְהִי לְכוּן כְּגִיּוֹרָא כִּי־צִיבָא

יְהִי אֲרִי אֲנֵא יִי אֱלֹהִים כּוֹן:

אני ה' אלהיכם. אלהי בולכם, בשם

שאני מיוחד שמי עליכם, כך אני מיוחד

שמי על הגרים:

בְּיַדְכֶם מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

וַיֹּצִיאֵם אֶת הַמִּקְלָל אֶל מַחֲוִין

לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבָן וּבָנֵי

יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה

אֶת מַעֲשֵׂה: (פכפ)

וּמִלֵּיל מִשָּׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַפִּיקוּ

יָת דְּאַרְגֹּז לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וְרָגְמוּ

יָתָה אֲבִנָּא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדוּ כְּמָא דִּי

פִּקִּיד יִי יָת מִשָּׁה:

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲשׂוּ. כֹּל הַמְצוּהָ הָאֵמּוּרָה

בַּסְקִילָה בַּמָּקוֹם אַחֵר דְּחִיָּיָה, רַגִּימָה,

וְתַלְיָיָה: חֲסֹלַת פִּרְשַׁת אֵמּוּר: